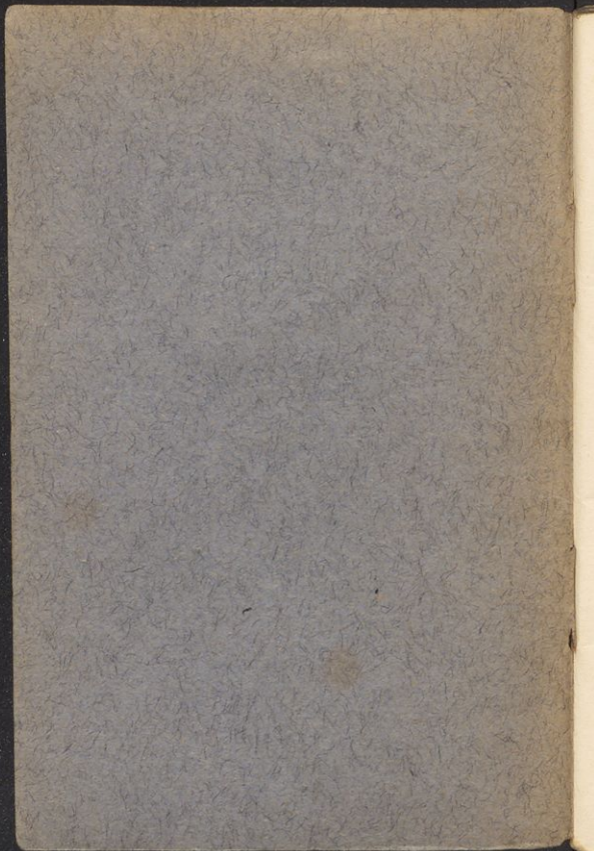

56411

**Nevesta
iz Amerike**

Igra v 3 slikah

NEVESTA
IZ
AMERIKE

PREDPUSTNA
IGRA V TREH
SLIKAH, KI SE
LAHKO IGRA
TUDI V POSTU

SPISAL
JANKO MLAKAR

LJUBLJANA
1 9 3 4

OSEBE:

Baronica pl. Cvilinovska

Ana Marija

Ksenija

Marlen

Zdenko¹

Mica Kavka

Meri, njena hči

Marička Žolna

Ančka

Julka

} njeni
otroci

} posli

Prva slika se vrši v New-Yorku v hiši gospe Kavke, druga in tretja pa na stanovanju Cvilinovskih.

56411

030047134

¹ Vlogo Zdenka naj igra dekle.

Prva slika.

(Lepo opremljena soba. Ančka sedi v fotelju, v eni roki drži omelo, v drugi pa modno revijo.)

Ančka: To je že preneumno, kako se moda spreminja. Kratko, dolgo, ozko, široko, tako da komaj sproti krajšamo, daljšamo, ožimo, in širimo. Komaj sem se navadila klobuk na uho obešati, ga bom morala že na óči tlačiti. Kmalu pridemo tako daleč, da dopoldne kupljena obleka ne bo popoldne več moderna.

Marička (pride nekoliko razburjena):
Sfrčala sem iz službe.

Ančka: Iz službe?

Marička: All right.¹ Milostljiva me je na cesto postavila. Še danes moram basati.

Ančka: Še danes? Kaj si pa vendar naredila?

---

¹ Izgovori: „Ol rajt“.

Marička: Nič takega. Brisala sem tisto véliko kitajsko vazo, pa sem jo malo pretrdo prijela, da se je spodnji del odkrehnul in na tla padel. K nesreči je bila milostljiva v sobi. Vsa togotna mi potegne ostali kos iz roke in se zadere: „Gnoj pojdite kidat, ne pa vaze brisat!“ Seveda ji nisem ostala dolžna. „Jaz še nikdar nisem gnoja kidala,“ sem rekla, vi ste ga pa že, ko ste za kravjo deklo služili.“

Ančka: Kaj, milostljiva je služila za kravjo deklo?

Marička: All right, pri nekem grofu. Ko je pa šla grofija na boben, je šla tudi dekla Mica po svetu. Potegnila jo je v Ameriko in dobila v Čikagi službo pri bankirju Kavki. In ta . . .

Ančka: Ta jo je vzel za ženo?

Marička: All right. Najprej je pomivala posodo, potem je likala parkete, slednjič je pa postala gospa Kavka.

Ančka: To so pa jako važne novice. Zakaj mi pa že prej nisi tega povedala?

Marička: Ker sem vedela, da bom takoj na cesti, kakor hitro bi pri-

šlo milostljivi na uho, da poznam njeno „slavno“ preteklost. Po moževi smrti je namreč odpustila vse posle in se preselila sèm v New-York, kjer menda samo jaz vem, da je svoje dni krave pasla.

Ančka: Kje si pa ti to zvedela?

Marička: V naši vasi se vsi še dobro spominjajo Zefine Mice, ki je naredila v Ameriki tako „korijero“. Njena mati je bila šla v Gradec služiti. Čez kakih pet let se je vrnila domov vsa bolna z nekaj mesecev starim otrokom. Zefa je kmalu nato umrla, dekletce pa je prišlo na občino. Komaj je dobro shodilo, je že šlo v grad služiti. Najprej je pasla krave, pozneje je bila pa „povišana“ za malo kravjo deklo. Sedaj se pa nosi, kakor bi bila rojena na kakem knežjem dvoru.

Ančka: In to si ji v obraz povedala?

Marička: All right in še več. Bila je tako jezna, da je vse barve spreminjala. Ko se je bila izkričala, je pa postala bolj krotka. Plačala mi je za tri mesece naprej, tudi hrano in stanovanje, samo obljubiti sem ji morala, da pojdem takoj iz hiše,

in da ne črhnem nikomur niti besedice o tem, kar vem o njej.

Ančka: Morda si se pa le prenaglila. Tako dobre in lahke službe ne dobiš kmalu.

Marička: Je sploh ne bom iskala. S prvim parnikom se vrnem čez lužo domov, kjer imam ženina.

Ančka: Tako, omožiti se misliš?

Marička: All right. Zmenila sem se z Muckovim Miho, še preden sem šla v Ameriko, Jaz bi ga bila sicer rada že takrat vzela, pa on ni hotel. Dejal mi je, naj mu naštejemo 30 jurjev, pa bo takoj poroka.

Ančka: Ali jih sedaj že imaš?

Marička: All right, blizu toliko.

Ančka: Kaj pa je tvoj Miha?

Marička: Takrat je delal na žagi. Kaj je sedaj, pa ne vem, ker mi nič ne piše. Ko pridem domov, ga že poiščem.

Ančka: Torej je dninar. Jaz bi pa navadnega delavca že ne vzela, rajši bi naprej služila.

Marička: Jaz pa ne. Samsko dekle nima nikjer veljave. Da si le omožena, si pa takoj gospa in imaš povsod prednost pred samicami.

Ančka: V tem oziru imaš pa prav. V naši vasi je živel neki berač. Rekli so mu Ule. Njegova žena je sebe in otroke preživljala z dnevi, ker je mož vse sproti zapil, kar je po hišah nabral. Domov je prišel komaj vsak mesec enkrat. Ko je pretepel ženo in otroke, jo je zopet pobral. Umrl je v nekem samotnem hlevu. Navzlic temu so se ženske pri pogrebu menile, da je Uleška izgubila veliko časti, ker ji je mož umrl.

(Meri pride v salon s precej velikim zavitkom. Ančka skoči kvišku in začne kakor v zadregi brisati stole, nato pa odide. Marička obsedi in gleda Meri nekako izzivalno.)

Meri: Prosim, Marička, nesite tale zavitek vdovi moža, ki ga je zadnjič pred našo hišo avto povozil. Saj veste, kje stanuje.

Marička: Kar sami nosite svojim beračem zavitke, jaz jih ne bom več.

Meri (začudeno pa mirno): Marička, kaj tako govorite z menoj?

Marička: All right, kakor se mi poljubi. Jaz nisem več vaša hišna. Milostljiva mi je ukazala, da moram takoj od hiše.

Meri: Tako, odpovedala vam je službo?

Marička: All right. Opomnila sem jo ponižno, da je svoje dni doma služila za kravjo deklo, pri vašem očetu pa za hišno, pa sem bila pri tej priči na cesti. Jaz vendar nisem kriva, da je morala milostljiva v mladih letih krave pasti in gnoj kidati.

Meri: Gotovo ne, Marička. Sicer pa kidanje gnoja ni prav nič sramotnega, na vsak način pa častnejše in koristnejše kakor opravljanje po kuhinjah in salonih. Seveda, mama ne bi rada videla, da bi se to po hiši razneslo. Zato dobite od mene 50 dolarjev, ako zapustite hišo, ne da bi komu kaj o tem govorili.

Marička: All right, gospodična. Rajši se v jezik ugriznem, kakor da bi komu še kaj o tem zinila. Zavitek pa tudi oddam. (Odide.)

Meri: Čudno, da niti posli ne spoštujejo dela. Kravja dekla gleda prezirljivo na pastirico, hišna na deklo, kuharica pa na hišno. Jaz bi si pa v čast štela, če bi mogla vsaj o enem dolarju reči, da sem si ga s trdim delom pridobila. Da

je mama najprej pri očetu služila, mi je iz „postrežljivosti“ povedala njena v Čikagi odpuščena kuharica; da je bila v svoji domovini kravja dekla, pa nisem vedela. Oh, ljuba mama, zakaj mi tako skriváš svojo trdo mladost? Kako bi se rada s teboj menila o časih, ko si morala tako težko prislužen kruh jesti! Z največjim spoštovanjem bi ti poljubila roke, ki so bile nekdaj od trdega dela raskave in žuljave.

Kavka (prihiti v sobo silno razburjena);
Vsa sem „efoširana“. Oh ti posli!

Meri: Kajne „ešofirana“ si hotela reči, ljuba mama? Kaj te pa je tako razburilo?

Kavka: Marička mi je razbila kitajsko vazo, potem je bila pa še „agorantna“.

Meri: Tako, arogantna je bila s teboj?

Kavka: Pa še kako. Takoj mora iz hiše, sicer izgubim vso „avtokriteto“.

Meri: Mama, „avktoriteta“ se reče.

Kavka: No pa avroktiteta. Saj ni čudno, da se mi v tem razburjenju

jezik zapleta. Nekega lepega dne me še kap zadene. Na vesti me bodo pa imeli posli, pa tudi ti, Meri, da veš.

Meri: Jaz, ljuba mama? Kako pa prideš do tega očitka?

Kavka: Ker me nič ne ubogaš. Kolikokrat sem te že prosila, da bi vzela barona Cvilinovskega, pa vedno govorim gluhim ušesom.

Meri: Ampak, mama, saj se mi vendar tako ne mudi z . . .

Kavka: Seveda se ti ne mudi. 24 let si že izpolnila. Kaj hočeš ostati stara devica? Še to sramoto mi naredi.

Meri: Ljuba mama, to bi pa vendar ne bila nikaka sramota, če bi ostala sama. Meni se zdi ta misel celo simpatična. Ako se ne omožim, sem popolnoma svobodna, in koliko več tudi lahko za reveže storim. Kar se pa tiče barona Cvilinovskega, pa res ne vem, zakaj me tako siliš, da bi se z njim poročila. Saj se niti ne poznavava.

Kavka: To nič ne de, če se poznata ali ne. Vi dva sta bila že zaobljubljena, ko še nista bila ro-

jena. Z njegovo materjo, rojeno grofico pl. Schuldenstein, sva se skupaj odgojevali na Dunaju v zavodu, ki ga je bil ustanovil še cesar Jožef II. za plemenitaške hčere. Jaz sem prišla vanj le po posebni pro . . . „projekciji“.

Meri: Gotovo hočeš reči „protekciji“. Toda, ljuba mama, to si mi že večkrat povedala.

Kavka: Pa ti bom še, da ti izbijem tiste tvoje „dekromatične“ nazore iz glave. Res ne vem, po kom si se vrgla. Moj papa je bil cel „astirokrat“, čeprav ne po imenu, zato pa po mišljenju in obnašanju. Moja mama in jaz sva se pa tudi vedno gibali v visokih krogih, medtem ko se ti pajdašiš najrajši z berači in raznimi temnimi „asistencami“.

Meri: Prosim, oprosti mi, ljuba mama, da ti moram ugovarjati. Med reveži, ki jih naša „Vincencijeva konferenca“ podpira in s katerimi pridem jaz v dotiko, ni ne beračev ne temnih eksistenc. To so večinoma pošteni, čeprav ubožni ljudje, ki rajši stradajo, kakor da bi beračili ali segli po tuji lastnini. Vmes

so tudi tako lepi značaji, kakor jih zastonj iščeš v naših krogih.

Kavka: Seveda, lepi značaji, med berači!

Meri: Da, ljuba mama. Tako je na primer med našimi podpiranci tudi mlad profesor, ki ga je našel pater Beno v cerkvi od lakote nezavestnega. Ker se ni hotel izneveriti svojim načelom, je izgubil kruh. Zaradi pomanjkanja je bil že blizu smrti. Sedaj je vsaj za nekaj časa preskrbljen. Pri znancih sem mu dobila nekaj instrukcij, da za silo izhaja.

Kavka: Aha, sedaj si se pa izdala, hinavka. Zato se tako braniš barona, ker si se zatelebala v tega pritepenca. Moj Bog, kakšna sramota, milijonarjeva hči in tak berač, ki ni nič, in ki nima nič. Pred vsem svetom me boš kompr . . . „komparatirala“.

Meri: Toda ljuba mama, prosim te, pomiri se; nikar se ne boj, da bi te kompromitirala. Profesorja sem samo enkrat videla, ko se mi je prišel zahvalit za pomoč. O kaki ljubezni ne more biti torej niti govora. Lepo pa ni, da si se o njem

tako zaničljivo izrazila. Pomisli, da je moj oče svoje prve dolarje zaslužil s pomivanjem posode v neki zakotni restavraciji.

Kavka: Prosim te, Meri, ne spominjaj me tega. Rajši pomisli, da je bil pa zato moj papa, torej tvoj stari papa . . .

Meri: Aristokrat od pete do temena. Pa pustiva to, ljuba mama! Glede barona Cvilinovskega . . .

Kavka: Oh, Meri, pomisli, da sva se z baronico pl. Cvilinovsko, rojeno grofico pl. Schuldenstein, že takrat, ko sva se skupaj vzgojevali v zavodu za plemenitaške hčere, zmenili, da se njen sin poroči z mojo hčerko. Nikar me tako ne „balzamiraj“, da bi morala besedo snesti.

Meri: Ne, ljuba mama, ne bom te blamirala. Saj sem pripravljena vzeti barona, seveda pod gotovimi pogoji. Najprej ga moram vendar spoznati.

Kavka: Zato ti pa že več let pri-govarjam, da potuješ v Evropo in se seznaniš z rodbino pl. Cvilinovskih. Prepričana sem, da te sprejmejo z odprtimi rokami.

Meri: In jaz se že leto dni priprav-
ljam na to potovanje.

Kavka: Ali res? Hvala Bogu! Čez
dolgo časa si me danes vendar zo-
pet enkrat razveselila. Toda, Meri,
prosim te, ne odlašaj s potovanjem.
Tisti pri . . . profesor, sem hotela
reči, me je začel resno skrbeti.

Meri: Pa popolnoma brez potrebe,
ljuba mama. Čez dober mesec dni
ali pa še prej sem že pri Cvili-
novskih, to pa incógnito.

Kavka: Kaj pa pomeni ta beseda
„ingoknito“?

Meri: „Incognito“ se pravi. To po-
meni, da me ne bodo poznali. Po-
slušaj me, mama. Ti veš, da nočem
moža, ki bi vzel moj denar, mene
pa za privesek. Zato moram barona
Zdenka preskusiti. Izmisliła sem si
nekaj prav originalnega, recimo,
amerikanskega. Kakor si mi pra-
vila, niso Cvilinovski v najboljših
razmerah in nimajo niti hišne. Glej
mama, jaz pojdem in se jim po-
nudim za hišno. Bom že tako go-
vorila, da me bodo sprejeli.

Kavka: Za hišno! Moj Bog, Meri,
ali se ti meša? Milijonarka, pa na-
vadna služkinja!

Meri: Da, mama, navadna služkinja. Sem vse dobro premislila. Na ta način najlažje spoznam Cvilinovske, zlasti pa mladega barona. Ako mi bo všeč in me zasnubi tudi kot hišno, no, potem si pa lahko v enem letu tašča barona pl. Cvilinovskega.

Kavka: Moj Bog, Meri, to je ... ne vem, kaj bi rekla ... baron pa hišna ... čakaj, da se navadim na to misel ... Seveda, seveda, baron Zdenko te gotovo zasnubi, saj je tudi on prav tako „dejmokratičen“ kakor ti, in ne gleda na plemeniti stan ne na milijone.

Meri: Toda, ljuba mama, prosim te, da ne sporočiš Cvilinovskim, kdo se jim bo prišel ponujati za hišno.

Kavka: Seveda ne, Meri, prav gotovo ne.

Meri: In še nekaj mi obljubi, mama. Ako me ne bo baron hotel, ali pa, če bo že zaročen z drugo, da mi boš potem pustila glede možitve popolno svobodo.

Kavka: Dà, Meri, to ti prav rada obljubim. Saj itak vem, da se vrneš iz Evrope kot zaročenka barona pl. Cvilinovskega.

Meri: Hvala lepa, ljuba mama! Kajne, sedaj si z menoj zadovoljna?

Kavka: Daj, da te poljubim, bodočo baronico pl. Cvilinovsko.

Ančka: (pride): Prosim, gospodična. neka dama je prišla z nabiralno polo za „Vincencijevo konferenco“.

Meri: Pridem takoj. (Ančka odide.)

Kavka: Čakaj, Meri! Ker si mi naredila tako veselje, ti hočem tudi jaz nekaj ljubega storiti. Tu imaš 20 dolarjev za svoje uboge.

Meri: Oh, najlepša hvala! Kako si dobra, ljuba mama! (Odide.)

Kavka: Sedaj pa moram takoj pisati baronici Cvilinovski, da pride Meri k njim in sicer, kako se že to pravi, aha „ingoknito“, to je kot hišna. Čeprav so Cvilinovski precej ponosni na svoje plemstvo, bodo zaradi milijonov radi pozabili, da se moja hči piše Kavka, in bodo hitro ugriznili. Meri pl. Cvilinovska se pač vse drugače glasi, kakor Meri Kavka. In jaz bom mati baronice pl. Cvilinovske in tašča barona pl. Cvilinovskega. Kakšna čast me še čaka!

Druga slika.

(S ponošeno eleganco opremljen salon. Na desni pianino. V ozadju zofa, na sredi majhna okrogla mizica, krog nje 4 fotelji. Marlen igra na pianinu, Ksenija bere, Ana Marija krpa nogavice. Ko se zavesa dvigne, zažene Ksenija knjigo jezno na mizo, Marlen neha igrati in Ana Marija pogleda od dela na Ksenijo.)

Marlen: Kaj te je pa tako ujezilo, Ksenija?

Ksenija: Ta naša beračija. Kjerkoli nastopa v romanih plemstvo, ima na deželi gradove, v rezidenci pa palačo, sploh vse, kar spada k plemenitemu imenu. Me pa nosimo zakrpane nogavice. Ana Marija, kaj moraš prav tu šivati, ko veš, da me dela to nervozno? Ali spada tako delo v plemiški salon?

A. Marija (mirno): Zašite nogavice nositi in raztrgane krpati, pač ni sramotno. Grdo pa je nositi raztrgane, ker priča to o zanikrnosti in lenobi.

Ksenija: Kje si se le navzela teh plebejskih nazorov?

Marlen: Kje drugod, kakor v tisti njeni ljubi kongregaciji.

A. Marija: Dà, v kongregaciji. Pa ni treba o nji tako zaničljivo govoriti; saj veš, da so bile dame iz našega rodu tudi v nji.

Marlen: To je že res, ker je v rodbini pl. Cvilinovskih pobožnost nekaj tradicionalnega. Toda med kongregacijo in kongregacijo je velik razloček. Cvilinovske so bile vedno včlanjene v kongregacijah, v katerih je odločeval plemiški živelj, in so bile meščanke samo tolerirane. V vaši so pa menda celo hčere kmečkih posestnikov, krčmarjev in obrtnikov.

A. Marija: Pred Bogom smo vsi ljudje enaki.

Ksenija: Motiš se, ako tako misliš. Po mojem mnenju se na primer Bog dobro premisli, preden kakega barona ali grofa zavrže. Sploh se mi pa zdi škoda časa, da bi se s teboj o tem prerekala.

Marlen: Prav imaš. Kar pusti ji njene čudaške nazore. Za naju so celo koristni. Kdo bi nama pa ši-

val nogavice, če bi ne bilo (zaničljivo sladko) naše ponižne Ane Marije, ko smo že tako daleč prišli, da nimava niti hišne.

Ksenija: Jaz pa upam, da tole mizerno stanje ne bo več dolgo trajalo. Maman mi je sinoči skrivnostno omenila, da ima za Zdenka bogato nevesto.

Marlen: Katera bi pač to bila? Da mora biti najmanj baronesa, to se samo ob sebi razume. Toda tu v naši okolici pravega plemstva sploh ni. Najbrže bo kaka inozemka. Maman je še vedno v stikih z nekaterimi nemškimi in poljskimi plemiškimi rodbinami.

A. Marija: Jaz pa mislim, da Zdenko še ni za ženitev. Star je res že 23 let, pa bi mu jih nihče ne prisodil niti 18. Poleg tega je pa tudi še preveč otročji in bolj dekle kot fant. Saj se spomnita, kako je bilo na zadnji predpustni veselici, ko smo ga oblekle kot plemkinjo iz rokoko dobe. Nihče ga ni . . .

Ksenija: Da, nihče ni vedel, da je fant, in mladi baron Persmodevski mu je kleče zatrjeval svojo ljubezen. Toda navzlic temu . . .

Zdenko (prihiti s časopisom v roki):
Ljube sestrice! Veliko novico vam
prinašam. Ana Marija, nič več ti
ne bo treba prahu brisati in šivati,
saj imaš že vse žuljave ročice. Po-
slušajte, mi dobimo v kratkem hišno.
Tu v časopisu je že razpisana njena
služba. (Bere) „Gospa baronica pl.
Cvulinovska išče spretno, pridno in
snažno hišno. Službo nastopi lahko
takoj. Poizve se »Slovenska ulica«
2, prvo nadstropje.“

Ksenija in Marlen: Pokaži, Zden-
ko! Pa res! (polglasno) Gospa ba-
ronica . . .

Ksenija: Če to ni v zvezi z Zden-
kovo ženitvijo! Kadar pride neve-
sta, moramo vendar reprezentirati,
kar je pa nemogoče, če imamo samo
Julko.

Zdenko: Kakšna ženitev . . . Kakšna
nevesta?

(Baronica pride s pismom v roki.)

Vsi otroci: Dobro jutro, maman!

Baronica: Dobro jutro, ljubi otroci!
Prav, da vas vse skupaj dobim.
Imeti moramo važno rodbinsko po-
svetovanje. Nekaj . . .

Zdenko: Maman, maman, ali se bom
res moral oženiti? Jaz se ne bom

nikdar poročil, jaz hočem vedno pri tebi ostati.

Baronica: Ljubi Zdenko, ne segaj mi v besedo, to ni bonton. Res je, da imam zate nevesto. Seveda pa ostaneš tudi po poroki pri meni. Nevesta pride v našo rodbino.

Zdenko: Rodbino. Potem se pa že oženim, samo da bom vedno pri tebi, moja zlata maman. (Jo objame.)

A. Marija: Zdenko, ne bodi tako otročji!

Baronica: Pusti ga, Ana Marija. Seveda ti, ki bi me rajši danes ko jutri zapustila, ne razumeš te iskrene ljubezni.

A. Marija: Prosim maman, oprosti. Jaz bi samo zato šla rada od hiše, da bi ti ne bila v nadlego in da bi ti kaj pomagala. Če bi kje dobila službo družabnice ali kaj podobnega, bi ...

Baronica: Ana Marija, prepovem ti dalje govoriti. Ti bi si rada z delom kruh služila? Ali hočeš, da se vsi Cvilinovski v grobu obrnejo? Ne pozabi, kakšnega pokolenja si, da so se Cvilinovski bojevali že v križarskih vojskah. Za dame v naši rodbini ste bili vedno

samo dve poti odprti: v stanu primeren zakon ali pa v samostan. Zapomni si to!

Marlen : Oh, ljuba maman, ne razburjaj se! Saj poznaš Ano Marijo. Ali smemo vedeti, kakšno nevesto si izbrala za Zdenka? Ali je baronesa ali grofica? Gotovo je inozemka, kajne?

Baronica : Inozemka je, plemenitega stanu pa ni. Prav zato se moram z vami pogovoriti.

Ksenija : Torej je navadna meščanka. Toda maman, to bi bila prva mezalijansa v rodbini Cvilinovskih.

Baronica : Žal, da je tako, ljuba Ksenija. Moraš pa pomisliti, da dandanes krvno plemstvo nima več tiste veljave, ki mu pristojajo, ampak je na njegovo mesto stopilo finančno, hm, plemstvo.

Marlen : Torej je nevesta iz višjih finančnih krogov, iz plutokracije? Jo morda poznamo?

Baronica : Za Zdenka se zanima Američanka . . . gospodična Meri Kavka.

Marlen : Kavka? Hči tiste Mice, ki je na gradu Schuldenstein služila za deklo? Nečuveno! Ta predrznost!

Baronica: Marlen, pazi na svoje izraze! To ni bonton! Kar se meni ne zdi nečuvveno, se tudi tebi ne sme.

Ksenija: Ampak oprost, mami! Saj je njena mati vendar popolnoma nizkega pokolenja in navadna smešna neizobražena ženska. Le pomisli, kako se smejamo, kadar nam prebereš kako njeno pismo. In ta oseba naj postane Zdenkova tašča!

Marlen: Moj Bog, in če bi se vsaj pisala Meri pl. Kavka! Tako je pa čisto navadna „Kavka“. In ta naj postane moja svakinja!

Baronica: Marlen, Ksenija, ve ste se spozabile. Ali se tako obnaša proti materi? To ni bonton. Ako sem izbrala gospodično Meri Zdenku za nevesto, imam zato važne razloge. Enkrat za vselej vama odločno prepovem tako zaničljivo govoriti o moji bodoči sinahi. Gospodična Meri je vzgojena v najboljših newyorških institutih in razpolaga, ker je polnoletna, z dvema milijonoma . . . dolarjev.

Ksenija: Z dvema milijonoma?

Marlen: Z dvema milijonoma dolarjev?

Baronica: Da, in po materini smrti dobi še tretji milijon.

Ksenija: Torej tri milijone?

Zdenko: Kajne, maman, potem si bom lahko kupil najdražje znamke?

Marlen: Tri milijone dolarjev! Seveda, to je pa vse kaj drugega.

A. Marija: Sedaj bi se pa lahko pisala tudi Sraka, pa bi jo navzlic temu z veseljem sprejela za sva-kinjo, kajne, Marlen?

Baronica: Ana Marija, ne bodi sarkastična, to ni bonton! Kakor veste, mi gospa Kavka, nekdanja naša dobra Mica, vsako leto piše za god in za praznike. Že dvakrat mi je nekako sramežljivo namignila, da ima za možitev godno hčerko, ki bi jo rada omožila v domovini v kakšno ugledno, če mogoče, plemenitaško hišo. Jaz sem, seveda, takoj razumela njeno namigavanje in se primerno informirala. Poizvedbe so izpadle ugodno. Gospodična Meri je res nekaka „dolarska princesa“. V tem pismu me pa gospa Kavka naravnost prosi, da bi dovolila Zdenku Meri vzeti.

Zdenko: Vzeti. Pa maman, ali moram v Ameriko, da se z njo poročim?

Baronica: Ne, ljubi Zdenko. Meri je že na potu v Evropo in pride vsak čas k nam, da se s teboj seznanim.

Ksenija: Kajne, mami, zato iščeš tudi hišno, da bomo lahko reprezentirali?

Baronica: Ne le zato. Meri je, kakor mi piše gospa Kavka, nekoliko, kako bi rekla, no, nekoliko demokratičnih nazorov. Rada občuje z ljudmi iz nižjih slojev, spoštuje delo, je jako prijazna do poslov, zlasti so ji pa reveži pri srcu.

A. Marija: To so pa jako lepe lastnosti, pač več vredne kakor njeni milijoni.

Ksenija: Samo da pri teh lastnostih lahko nosiš raztrgane ali zakrpane nogavice, pri milijonih pa vsak dan nove.

Baronica: Ksenija in Ana Marija, še nisem končala, ne prekinjajta me, to ni bonton. Meri želi, kar je z njenega stališča gotovo razumljivo, da jo Zdenko vzame zaradi njenega značaja, ne pa zaradi premoženja.

Marlen: Oho, to pa preveč zahteva.

Baronica: Marlen! — Zato pride k nam incognito, pod tujim ime-

nom, ter hoče nekaj časa pri nas
— služiti kot hišna.

Ksenija: Za hišno?

Marlen: Pa milijonarka?

Baronica: Dà. Meri pričakuje, da se Zdenko v njenem incognitu z njo zaroči, šele potem se bo dala spoznati.

A. Marija: Dovôli, maman, to je pa precejšnja indiskretnost, da ti gospa Kavka to piše.

Baronica: Ne, ljuba moja, to ni indiskretnost, marveč materina previdnost. Gospa ve dobro, da se baron niti v mislih ne more ponižati do navadne služkinje. Sedaj seveda je vse kaj drugega, ko vemo, kdo se bo pod to ponižno masko skrival.

Ksenija: Da, treba je samo zaroke, in iz priproste bube zleti zlat metulj.

Baronica: To si, ljuba Ksenija, lepo povedala. Dobra naša Mica se mi je pa slednjič obtožila še neke, hm, recimo, slabosti. Ker se pred Meri sramuje svojega nizkega pokolenja, ji je rekla, da je bil njen oče visok uradnik v Gradcu, njena mati pa sicer iz meščanske, pa jako ugledne rodbine, da je bila z me-

noj vred v zavodu cesarja Jožefa II., in da sva medve kot intimni prijateljici sklenili že pri slovesu iz zavoda, da vzame moj Zdenko njeno Meri.

Marlen: To je pa naravnost nesramno, take impertinentne laži.

Baronica: Počasi, ljuba Marlen. — To je čisto nedolžna, hm, mistifikacija, ki nas ne sme ovirati na potu do zboljšanja naših razmer. Ne pozabite tega, ljubi otroci, in sprejmite jo kot čisto resnico! Od danes naprej je gospa Kavka tudi za vas moja bivša sogojenka in intimna prijateljica. Upam, da ste me razumeli.

A. Marija: Prosim, maman, dovoli mi eno vprašanje. Ali imaš kako sliko gospodične Meri?

Baronica: Žal, da ne. Gospa Kavka piše sicer, da je pismu pridejala sliko, pa jo je najbrže pozabila dati v ovitek. (Zunaj pozvoni.) Prosim, Ana Marija, poglej, kdo je. Julka je menda v kleti. (Ana Marija odide.)

Ksenija: Maman, ali pride gospodična Meri z materjo v Evropo?

Baronica: Ne, Meri potuje v spremstvu neke prijateljske rodbine, s katero pa, seveda, najbrže ne pridemo v dotiko.

A. Marija (pride nazaj nekoliko razburjena): Maman, tu je gospodična, ki se zanima za službo hišne. Pravi, da je pravkar prišla iz — Amerike.

Ksenija: Iz Amerike? Gotovo je Meri.

Marlen: Pa tako hitro?

Baronica: Gotovo je ona. Če po datumu tega pisma sodimo, je Meri že v Evropi, in seveda je njena prva pot k nam. Otroci, pustite me samo! Ana Marija, reci Meri, naj pride v salon.

Marlen: Ampak, maman, poslov vendar ne sprejemamo v salonu.

Baronica: Marlen, ne pozabi, da se od danes naprej v moji hiši spoštljivo govori o delu in s posli lepo ravna. (Proti Ani Mariji.) Stori, kakor sem ukazala. (Vsi razen baronice odidejo. V salon vstopi Marička, precej elegantno, pa neokusno oblečena.)

Marička: Poljubim roko, milostljiva gospa baronica.

Baronica (sladko prijazno): Dobro jutro, ljubo dete. Kaj pa želite?

Marička: Brala sem v časopisu, milostljiva gospa baronica, da iščete hišno, in sem se prišla ponujat. Oh, tako sem nesrečna. Pripeljala sem se iz Amerike . . .

Baronica: Ljubo moje dete, kar sedite in zaupajte se mi brez strahu, kakor svoji materi.

Marička: Oh najlepša hvala za ljubeznive besede, milostljiva gospa baronica. Tako sem nesrečna. Služila sem v New-Yorku in si prihranila nekaj čez 600 dolarjev, pa mi jih je nekdo med potjo ukradel s poselsko knjižico vred. Prišla sem sicer zato sem, da bi se poročila. Sedaj seveda, ko nimam za možitev potrebnega denarja, ni drugače, kakor da grem zopet služiti. Oh, milostljiva gospa baronica, prosim, da bi me sprejeli. Spričeval seveda nimam, ker so mi bila ukradena s knjižico vred. Pa verjemite mi, da so me imeli povsod radi, ker sem bila tako ubogljiva, pridna in snažna.

Baronica: Kako se pa pišete?

Marička: Marička Žolna.

Baronica: Torej ljuba Marička, jaz vas sprejemem na vaš pošten obraz. Postali ste mi simpatični takoj na prvi pogled. To pa pri meni odločuje. Imate li še kaj opraviti?

Marička: Najlepša hvala, milostljiva gospa baronica. Ako bi smela že danes nastopiti službo, bi šla rada na kolodvor po kovčege.

Baronica: Prav, ljuba Marička. Ko se vrnete, bo vaša sobica že pripravljena. Pa še nekaj, ljubo dete. Cvilinovski smo sicer plemenitega rodu, pa smo na to skoraj pozabili. Zato ne ljubimo tistih dolgih titulacij. Meni recite kar „milostljiva“, mojim hčerkam „gospodična“, mlademu baronu pa „gospod Zdenko“. Oh, ta ima zlato srce, ga boste že še spoznali. Kuharica Julka mu pravi včasih kar samo „Zdenko“, pa nič ne zameri. Sploh rada vidim, da se posli pri nas počutijo, kakor bi bili doma.

Marička: Najlepša hvala, milostljiva gos . . . poljubim roko.

Baronica (pokliče Ano Marijo): Ana Marija, bodi tako dobra in spremi našo novo hišno ven. Na svidenje, Marička!

Marička: Poljubim roko milostljiva.
(Odide z Ano Marijo.)

Baronica (pokliče): Zdenko, Marlen, Ksenija! (Vsi prihite takoj. Slednjič pride tudi Ana Marija.)

Ksenija in Marlen: Maman, ali je prava?

Baronica: Seveda je, nehote se je izdala. Ime Meri Kavka je spremenila v Maričko Žolna. Torej čisto majhen razloček. Prišla je iz Amerike, da bi se omožila. Med potjo ji je bilo pa vse ukradeno, denar in dokumenti. Kajne, izmislila si je dobro, ker nima ne poselske knjižice ne spričeval? Sedaj pa, ljubi otroci, zlasti ti, moj dragi sinko, glejte, da si pridobite naklonjenost in ljubezen naše v hišno „zaklete“ dolarske princese. Zvezda Cvilinovskih že vzhaja in bo sijala z večjim bleskom kakor kedaj poprej. Zdenko, moj sin, ponos in up našega slavnega rodu, poljubi me! (Tudi Ksenija in Marlen se objamete. Ana Marija gleda nanje nekam žalostno.)

Tretja slika.

(Pozorišče kakor v drugi sliki.)

(Zdenko sedi pri mizi zatopljen v svoje znamke. Takoj nato, ko se zavesa dvigne, pride baronica.)

Baronica: Zdenko! (se ne gane.)
Zdenko, kaj nič nelišiš?

Zdenko: Oh maman, ne zameri, da te nisemlišiš. Glej kakšne krasne znamke sem dobil. Eno liberijo, dve japonki, eno argentinko in katalonko za pol pezete . . .

Baronica: Prav, ljubi Zdenko. Toda, sedaj imava nekaj važnejšega, kakor so tvoje znamke.

Zdenko: Znamke? Nekaj važnejšega?

Baronica: Da, tvojo zaroko z Meri.

Zdenko: Z Meri?

Baronica: Ali si se že kaj intimnejše z njo seznanil?

Zdenko: Seznanil? Oh da. Vsak dan me pozdravi, jaz ji pa odzdra-

vim. Zadnjič sem jo celo vprašal, če ima kake redke ameriške znamke.

Baronica: Ljubi Zdenko, to je premalo. Ti si moraš Meri tako osvojiti, kakor so osvajali tvoji pradedje trdnjave, s smelim naskokom. Jaz srčno želim, da se še danes z Meri zaročiš.

Zdenko: Zaročim? In še danes?

Baronica: Da, še danes. Na ta način prisilimo Meri, da se da spoznati. Ako ostane do konca meseca „Marička“, pridem v jako neprijeten položaj, da je ne bom mogla plačati. Meri si pač lahko privoščiti to šalo, jaz pa ne. Odkar je ona pri nas, veliko več porabimo, ker moramo imeti zavoljo nje boljšo hrano.

Zdenko (veselo): Da, vsak dan močnato jed. Oh mami, kako je bila včeraj dobištorta dobra.

Baronica: Vidiš torej, Zdenko, da ni drugače, kakor da se hitro zaročiš z Meri, najbolje še danes.

Zdenko (žalostno): Danes? Toda, mami, jaz je ne ljubim. Ana Marija je pa rekla, da ni lepo, če se kdo ženi zaradi denarja.

Baronica: Ljubi Zdenko, ne poslušaj Ane Marije; saj veš, da ima čisto . . . čisto plebejske nazore. Ljubezen je luksus, ki si ga morejo privoščiti samo nižji sloji. V naših krogih se pa sklepajo zakoni po rodbinskih razmerah in potrebah. Ti si zadnji svojega rodu, rodu Cvilinovskih, zato se moraš bogato poročiti, če bi ti tudi srce počilo. Sploh pa trdno upam, da Meri še vzljubiš, če pred ne, pa v zakonu. Saj ni napačno dekle.

Zdenko: Napačno dekle! Torej se lahko z njo zaročim brez ljubezni, maman?

Baronica: Lahko. Ljubi Zdenko, saj ni niti dobro, če je pred poroko preveč ljubezni. Prav rado se namreč zgodi, da jo potem v zakonu hitro zmanjka. Kolikokrat se pripeti, da dva pred poroko tem silneje vkup tiščita, čim bolj jih narazen vlečejo, v zakonu pa tem huje narazen silita, čim bolj jih skupaj spravljajo.

Zdenko: Spravljajo. Maman, pa bomo zaroko kaj praznovali?

Baronica: Seveda, to se razume samo ob sebi.

Zdenko (hitro): Pa bomo jedli tudi dobištorto?

Baronica: Da, ljubi moj Zdenko. Samo ubogaj me! Pa ne bodi tako otročji; zlasti Meri ne smeš nič o torti govoriti.

Zdenko (žalostno): Nič o torti govoriti? Pa, maman, povej mi, kako se pa človek zaroči?

Baronica: Da, to ti pa moram povedati. Poslušaj me, Zdenko! Jaz pošljem takoj sedaj Meri, to se pravi, Maričko sem v salon parket likat. Medtem ko bo likala, pa prideš ti noter.

Zdenko: Noter? Kako naj pa to naredim, ko sem že notri?

Baronica: Kako neki? Saj greva sedaj oba ven. Ko pa zaslišiš Maričko, pa pridi nazaj.

Zdenko: Nazaj. Kaj naj ji pa rečem?

Baronica: Lepo sédi in ji reci, da spoštuješ delo. Nato jo pa povabi k sebi na zofo.

Zdenko: Na zofo?

Baronica: Potem ji lahko rečeš, da se ti dopade.

Zdenko: (hitro): Pa se mi ne. Zdi se mi tako robata.

Baronica: Ne obnaša se res posebno fino, ima pač bolj ameriške manire. Sicer se pa gotovo tudi nalašč tako vede, da lažje igra vlogo hišne. Torej, ti ji rečeš, da se ti dopade, in jo vprašaš, če hoče postati tvoja žena.

Zdenko: Žena. Kaj pa, če poreče, da noče?

Baronica: Ne bo rekla. Še vesela bo, da bo zamenjala gospodično Kavko z baronico pl. Cvilinovsko. Sicer pa mislim, da te ima jako rada. Še pred kratkim je rekla Julki, da bi te najrajši v naročje vzela.

Zdenko: V naročje? Ne, tega pa ne pustim. V naročje me smeš samo ti vzeti, moja zlata maman, kajne? (Ji sede v naročje.)

Baronica (ga smehljaje odrine): Pusti to, ljubi Zdenko! Za pestovanje si pa že nekoliko prevelik. Ko bo torej Meri rekla, da je pripravljena s teboj se poročiti, jo pa objameš.

Zdenko (žalostno): Objameš. Ali jo moram tudi poljubiti? Ksenija je zadnjič rekla, da se poljubi, kadar se zaroči.

Baronica: No, lahko jo tudi poljubiš, če jo hočeš. Za zaroko pa ni neobhodno potrebno.

Zdenko (veselo): Ni neobhodno potrebno. Hvala Bogu, potem je pa ne bom. Ali sem že zaročen, ko jo objamem, ali moram še kaj reči?

Baronica: Da, ljubi Zdenko, poslušaj! Ko boš Meri objel, stopim jaz v salon in pravim: „Kaj pa to pomeni“?

Zdenko: Pomeni?

Baronica: Ti pa vstaneš, primeš Meri za roko in rečeš: „Ljuba maman, pravkar sem se zaročil z Maričko.“ Ostalo je moja stvar. Pazi pa, da se ne zmotiš in ne rečeš z „Meri“. Tako bi vse izdal.

Zdenko: Vse izdal. Mislim, da se ne bom zmotil. In, kajne, maman, da boš potem naročila Julki, naj naredi dobištorto?

Baronica: Da, ljubo moje veliko dete, eno čisto samo zate (ga objame.) Tako, sedaj pa grem takoj po Maričko.

Zdenko: Kaj moram torej narediti? Najprej pridem v salon . . . Najbolje je, da si zapišem, da kaj ne zmešam. Torej „pridem“, (piše) nato

sedem, „sedem“, potem pravim, da spoštujem delo, „spoštujem“, nato rečem Marički, naj sede poleg mene, „sede“, potem jo vprašam, če se mi dopade, ne, jaz ji moram reči, da se mi dopade, torej „dopade“, potem jo vprašam, moj Bog, kaj naj jo vprašam . . . to sem pa čisto pozabil. Oh, kako imajo dekleta prijetno, če se zaroče. Drugega jim ni treba reči, kakor da hočejo, potem se še objamejo, pa so zaročene. Poljubiti se jim pa niti treba ni, ker ni neobhodno potrebno. Moj Bog, kaj naj jo vprašam, kaj naj jo vprašam? (Zunaj se sliši hoja.) Sedaj pa že gre. Torej kaj moram storiti? (Bere iz listka) sedem, — spoštujem, — sede — dopade —, kaj pa še? Aha, vprašam, še to moram zapisati, „vprašam“, toda kaj? (veselo) že vem, že vem. Če hoče, da jo objamem. Pa res nisem vedel, da je zaroka nekaj tako hudega. Rajši bi šel k zobozdravniku. (Odhiti ven.)

Marička (pride v salon. Na eni nogi ima krtačo): Dobro, da me je poslala milostljiva sem v salon, sicer bi morala v kuhinji krompir strgati.

Čudno, da kuharice ne morejo videti hišne, če malo položi roke križem. Ako se ne valja s cunjo in omelom po sobah, jo pa že uprežejo. Pravzaprav se pa v tej službi ne morem pritoževati. Plača res ni posebno velika, če jo primerjam z ono v Ameriki, zato je pa tudi malo dela. Saj ga mi gospodična Ana Marija skoraj polovico prevzame. — Sploh so pa vsi jako prijazni z menoj. Mladi baronček Zdenko je pa že tak, da, kakor sladkorček. Za tega se zanima gospodična Meri. Včeraj me je srečala na ulici. Ko sem ji povedala, kje služim, se je silno zavzela. Toliko, da ni sedla na tla. All right! Nato me je pa začela izpraševati o moji gospodi. Silno je bila radovedna. Zlasti o mladem baronu ji nisem mogla zadosti povedati. Kar zdi se mi, da jo je stara Kavka poslala na ógledе. Toda iz te moke ne bo kruha. To se pravi, iz teh ógledov ne bo poroke. Ne verjamem, da bi dala gospa baronica svojega sina hčeri nekdanje svoje dekle, razen, če se polakomni milijonov. Ti bi ji seveda

prav prišli. (Med samogovorom pospravlja mize in stole, tako da nastane pred zofo prazen prostor. Nato pa začne likati.)

Zdenko (pride nekako boječe in stiska v roki listek.)

Marička (preneha za hip z likanjem): Klanjam se, gospod Zdenko!

Zdenko: Dobro jutro, Marička. (Pogleda skrivaj na listek.) Sedem. (Sede na zofo.) Kaj pa sedaj? (Pogleda zopet.) Spoštujem. Marička, jaz delo jako spoštujem.

Marička (preneha z delom): Jaz pa ne. — Ako bi morali tako garati od zgodnje zore do pozne noči kakor jaz, bi ga tudi ne. O lepoti in spoštovanju dela govore in pišejo samo taki, ki ne znajo drugega v roke vzeti kakor pero.

Zdenko: Pero. Kaj naj pa sedaj rečem? (Pogleda na listek.) Sede. Marička, sedite malo k meni!

Marička (sramežljivo): K vam na zofo, gospod Zdenko? To se pa res ne spodobi.

Zdenko: Ne spodobi? Prosim, Marička le sedite. (Marička sede.)

Zdenko (pogleda na listek): Dopade — vprašam. Marička, vi se meni dopadete.

Marička (samodopadljivo): Kajne? To mi je že marsikdo rekel. (Čez nekaj časa) Vi se meni tudi.

Zdenko: Tudi? Marička, ali hočete, da vas objamem?

Marička: Tako, objeli bi me radi? To pa ni kar tako. Jaz sem pošteno dekle in objemal me bo samo tisti, ki me bo za ženo vzel.

Zdenko (veselo): Za ženo. Saj res, to bi vas moral poprej vprašati, če hočete postati moja žena.

Marička: Gospod Zdenko, vi se iz mene le norčujete.

Zdenko: Norčujete? Ne, jaz mislim zares.

Marička: Torej vi mislite zares? Toda, jaz sem le navadna hišna in nimam nič, odkar sem bila okradena. Kaj bi pa vaša gospa maman rekla, če bi to vedela?

Zdenko: To vedela? Pa saj mi je maman rekla, da naj vas vprašam, če hočete postati moja žena. Zato vas je poslala tudi sem v salon, da bi se z vami zaročil.

Marička (objame zdenka, ki se bolj pasivno zadrži): Potem pa le na srce moje, dragi Zdenko!

Baronica (pride in pogleda začudeno): Kaj pa to pomeni, Zdenko, Marička?

Marička (vstane, stopi pred baronico in potegne Zdenka za seboj): To pomeni, da se je gospod Zdenko z menoj zaročil.

Baronica: Zaročil? No tako prese-nečenje! Sicer v naših krogih ni navada, da bi jemali služkinje za žene, in to bo prva mezalijansa v rodbini Cvilinovskih. Toda ljuba Marička, jaz ne gledam, na plemenito pokolenje, na stan in premoženje, marveč na srce in značaj. Moj Zdenko pa prav tako. V tem kratkem času, kar ste pri nas v službi, smo vsi spoznali vaše dobro srce in vašo plemenito dušo. Zato odobravam njegov sklep. Prepričana sem, da bodete mojemu edincu dobra, zvesta in ljubeča soproga. Dajta, ljuba otroka, da vaju objamem. (Objame Zdenka, nato pa Maričko.) Ljuba Marička, sedaj si moja četrta hčerka; zato nisem zate več

milostljiva, marveč tvoja te ljubeča
maman.

Marička (patetično): Oh moja pre-
ljuba maman! (Jo še enkrat objame.)

Ksenija (stopi v salon in začudeno po-
gleda): Maman, kaj pa je to?

Baronica: Misli si, Zdenko se je
pravkar zaročil z našo Maričko.

Ksenija: No, to sem tudi pričako-
vala. Zadnje čase Zdenko itak ni
nikogar videl kakor samo Maričko.
Torej, Zdenko, jaz ti prisrčno če-
stitam in tudi tebi ljuba Marička.
To se razume samo ob sebi, da se
ne bodeva več vikali. (Jo objame.)

Marička: Ljuba moja Ksenija!

Baronica: Ksenija, prosim te, po-
kliči še Marlen in Ano Marijo. (Mar-
len pride v salon.) Aha, Marlen je že
tu. Kje je pa Ana Marija?

Marlen: Je šla ven, pa mislim, da
se kmalu vrne. Kaj se je pa zgo-
dilo, da ste vsi tako navdušeni?

Ksenija: Zaroko imamo. Prosim,
Zdenko in Marička.

Marlen: Ah, to me pa jako veseli,
da je zadnji iz rodu pl. Cvilinov-
skih odložil tiste nespametne in za-
starele predsodke ter si izbral ne-
vesto iz preprostega delavnega

ljudstva. Dragi Zdenko, prav iz srca ti častitam k tvojemu okusu (mu poda roko, nato pa objame Maričko.) Ljuba Marička, moja bodoča sva-kinja!

Marička: Ljuba moja Marlen!

(Vsi sedajo, Zdenko in Marička na zofo, drugi pa na fotelje.)

Marička (proti občinstvu): Kar nekako povišano se čutim, ker sem se z baronovimi objemala.

(Zunaj pozvoni.)

Ksenija: No, sedaj je pa tudi Ana Marija tu. Ta bo šele vesela.

(Zunaj še enkrat pozvoni, pa močnejše.)

Baronica: Julka, uboga gluha reva, zopet nič ne sliši. Pojdi, ljuba Ksenija, ji pa ti odpri.

(Ksenija vstaja počasi. Medtem se zunaj vrata odpro in zasliši se govorjenje. Julkine besede se morajo dobro razumeti.)

Julka (za odrom): Prosim, gospodična, kar v salon stopite, takoj pokličem gospo baronico. Mislim, da so doma.

(Baronica hitro vstane in stopi proti vratom, tako da prehití Ksenijo. Tu vstopi Meri. Obrne se tako, da ji baronica in Ksenija zakrivata zaročeni par na zofi.)

Meri: Klanjam se, milostljiva gospa baronica. Prinašam vam pozdrave od moje mame. Mislim, da me poznate že iz maminih pisem. Jaz sem Meri Kavka.

Baronica (vsa presenečena): Vi ste Meri, iz Amerike, hči . . .

Meri Da, hči vaše nekdanje dekle, ki se je potem v Ameriki poročila z bankirjem Kavko.

Ksenija: Vi ste Meri?

Marlen: Vi ste Meri Kavka?

Baronica: Za božjo sveto voljo, kdo je pa potem ta? (pokaže na Maričko.)

Meri (začudeno): Ta? Saj jo morate poznati. To je Marička Žolna. Preden je šla iz Amerike, je pri nas služila. Sedaj je pa menda pri vas za hišno. Vsaj pripovedovala mi je tako, ko sem včeraj z njo na ulici govorila.

Marička: Bila, prosim ponižno, gospodična, bila. Sedaj sem pa srečna zaročenka gospoda barona Zdenka Cvilinovskega. All right. Ako ste vi zaradi njega prileteli v Evropo, ste ga že zamudili.

Meri (vsa začudena): Zaročenka barona Zdenka? Nemogoče!

Marička: All right, le čudite se. Vaša mati je ujela milijonarja, meni se je pa baron kar sam ponudil. Z gospo baronico in z baronesami sem se že tudi objemala.

Ksenija: Mon Dieu! Torej je to zaresna hišna?

Marlen (pokaže Meri na Maričko): Mi smo pa vsi mislili, da ste vi ta.

Baronica: Saj ste vendar rekli mami, da pridete k nam incognito, kot navadna služkinja.

Meri: Gospod baron Zdenko se je torej zaročil z Maričko, ker ste mislili, da sem jaz Marička? Sedaj mi je vse jasno.

Marička: Meni tudi, all right. (K Meri.) Zato ste se včeraj tako ustrašili, ko ste zvedeli, da sem vam službo pred nosom vzela. Ampak ta je pa dobra, all right, kar za poč't. (Proti občinstvu.) Vsi so mislili, da sam jaz milijonarka Meri Kavka. Od tod torej ta naglica z zaroko in tako objemanje.

Baronica (vsa togotna): Vi nesramna oseba, zakaj pa niste povedali, da ste res služkinja?

Ksenija: Ta . . . predrznost!

Marlen: Ta impertinenca!

(Zdenko se tiho izmuzne iz salona.)

Marička (plane kvišku): Oho, tako pa ne bodete govorili z menoj, all right. Ali vam nisem povedala, da se pišem Marička Žolna, da so me med potjo okradli in da moram zopet v službo? Seveda poprej, ko ste mislili, da sem milijonarka, sem imela „dobro srce“ in „plemenito dušo“, bila sem (oponaša baronico) „naša ljuba Marička“, sedaj sem pa „nesramna oseba“. Pa to vam nič ne pomaga. Baronček Zdenko je moj . . . (se ozre na zofo) oho, kje pa si? Glej ga paglavca, kar popihal jo je. Le počakaj, tako po cenim te pa ne pustim. (Odide ven.)

Baronica (se zgrudi na zofo): Mon Dieu, ta sramota! Moj edini sin, baron pl. Cvilinovski, se zaroči s hišno!

Ksenija: Objemala sem se z navadnim poslom! Tega ne preživim.

Marlen: Jaz tudi ne. Vsi Cvilinovski se bodo v grobu obrnili.

Baronica: Mon Dieu, če se to zve po mestu! Jaz se ne upam več na cesto.

Meri: Prosim, milostljiva gospa baronica, pomirite se. Priznam, da sem v nekem oziru jaz zakrivila to neprijetno zamenjavo, ker sem mami zaupala svojo namero. Prišla bi bila res k vam v službo, če bi me ne bila Marička prehitela. Tako pa nisem mogla izvesti, kar sem se namenila. Verjemite mi pa, da bom vse storila, kar je v moji moči, da se ta nerodna zadeva za vselej zakoplje.

Marlen: Za vedno smo kompromitirani!

Ksenija: Ta sramota, ta sramota!

Baronica: Moj ubogi Zdenko!

(Za odrom se slišijo Zdenkovi klici „maman, maman“. Nato se prikaže na odru Marička z Zdenkom v naročju, ki se ji hoče izmuzniti.)

Marička: Ti bom že dala maman, maman. Glej ga no, poprej me je objemal, sedaj pa že sili od mene proč. Toda za enkrat si še moj ženin, in proti temu ti nobena maman ne pomaga . . . Bodi miren, sicer te bom, čeprav še nisva poročena. (Ga nese k Meri.) Gospodična, tu ga imate, ker je bil vam namenjen. Za 500 dolarjev ga pa odstopim.

Maram jaz za tako mevžo, čeprav je baron. (Spusti ga na tla.)

Meri: Pustite gospoda barona! Marička, tu imate 500 dolarjev, toda samo pod tem pogojem, da takoj odidete in ne zinete živi duši o tem, kar se je tu zgodilo. Poleg tega pa dobite še vsako leto 100 dolarjev, dokler boste molčali.

Marička: Najlepša hvala, gospodična! Še v grobu bom molčala. Takoj poberem svoje cape in se odpeljem domov. Sedaj se pa lahko zaročite z gospodom Zdenkom, jaz pa poiščem svojega Miho.

Meri: Gospod baron je prost in se najbrže ne želi tako hitro zopet zaročiti. Mislim, da ima ene neveste iz Amerike popolnoma zadosti.

Marička: All right, pa srečno in brez zamere! (Se obrne proti izhodu.)

Zdenko (se vrže baronici krog vratu):
Maman, maman!

Baronica: Moj ubogi Zdenko!

Marlen: Ta sramota, ta sramota!

Ksenija: Vsi Cvilinovski se v grobu obračajo.

Meri (proti občinstvu): Tako se godi, če silijo matere hčerke v zakon, pa ne znajo molčati. Jaz se vrnem sedaj v Ameriko in ostanem še vedno Meri Kavka, kar me pa prav nič ne boli. Marička bi rekla: „All right“.

KONEC

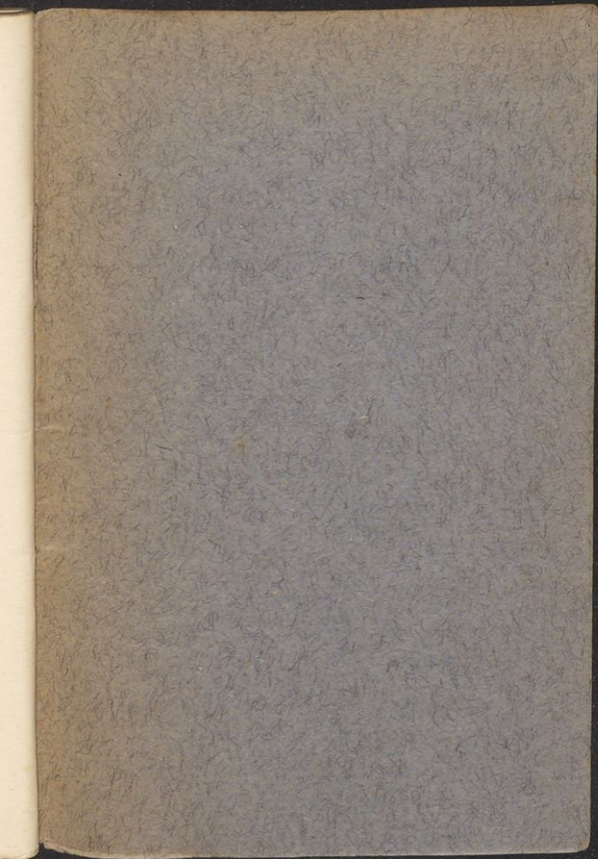

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS ©

00000503677

Pravico do uprizoritve dobe tisti,
ki kupijo najmanj **pet** izvodov.

Izdal in založil konzorcij Mentorja v Ljubljani.

Tiskala tiskarna Veit in drug, družba z o. z.,
Vir, pošta Domžale. (Predst. Peter Veit, Vir)